

jalnega stanja loti poslov, ki niso v zvezi z njegovim poklicem ali ki ga bi poniževali. To ne le da ni prav, ampak tudi ni modro, ker se s tem odvrta učitelj od one zvišene naloge, ki jo bi v narodu mogel in moral izvršiti.

Lep primer za to, kako je treba ceniti narodnega učitelja in kako treba pripoznavati njegovo delo, nam je podal francoski narod. Znano je, kako je začetkom tega leta o priliki nekega napada na francosko učiteljstvo vstal francoski minister nauka, da brani svoje učiteljstvo, in kako je francoska zbornica s 500 glasovi proti enemu glasu sprejela predlog, da se vladne izjave odobrijo in vsemu učiteljstvu francoskemu izreče priznanje. *)

Uverjen sem, da bi tudi v našem narodnem zastopstvu ravno tako enoglasno in oduševljeno vse stranke votirale priznanje hrvaškemu učiteljstvu. V tem uverjenju me potrjuje tudi to, da so naše delo pred dvema letoma ob priliki proslave petindvajsetletnice „Saveza“ listi različnih političnih strank proslavljali z besedami najprisrčnejšega priznanja.

To je hrvaško učiteljstvo tudi zaslužilo, ker je vedno nastopalo in hoče tudi v bodoče vedno nastopati za blagor svoje mile domovine.

Da v tem plemenitem nastopanju ne zastanemo in ne podležemo, je treba krepiti svojo moralno moč. To pa storimo z združenjem. Temelj, na katerem smo dosedaj v tem smislu gradili, je zvišen in čvrst, potrebno je samo še zanaprej na njem graditi. Ako nam da Bog svoj blagoslov in ako bo vladala nad nami sloga, hočemo zgraditi zgradbo, ki bo v ponos narodu in posebej še učiteljstvu.

V popolnem prepričanju, da bo kdaj tako, kličem: Živio hrvaški narod, živelo hrvaško učiteljstvo!

Nato so se rešile še nekatere formalnosti in se je prešlo na razpravo: „Ureditv plače in pravnih odnosajev ljudskošolskega učiteljstva na Hrvaškem in v Slavoniji.“

Referiral je o tem Vilko Popović, učitelj v Zagrebu.
(Dalje.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz logaškega okraja. (Okrajna učit. konferencija dne 8. julija 1903 v Cerknici). Ta dan se je vršila običajna vsakoletna okraj. konferencija v prijazni Cerknici pod predsedstvom c. kr. okraj. šol. nadzornika g. J. Thumè. Konferenciji je prisostvoval tudi g. c. kr. okraj. glavar Iv. Kremenšek.

Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo o stanju šolstva, oziroma inšpekcijsko poročilo g. c. kr. okraj. šol. nadzornika. Poročilo je bilo vsestransko temeljito sestavljeno, kar priča, da je g. nadzornik v istini šolnik z dušo in telesom. Vendar bi si tu drznili nekaj pripomniti, kar naj bi se upoštevalo sploh pri vseh okrajnih učit. konferencijah. V prihodnje naj se opuste taka poročila, zakaj napake in vrline naj zve dotično učiteljstvo pri skupnih lokalnih konferencijah. Te konferencije naj se vrše po vsaki inšpekciji, bodisi po inšpekciji c. kr. okr. šol. nadzornikov ali pa c. kr. dež. šol. nadzornika. — Priporočljivo bi tukaj tudi bilo, da se k takim inšpekcijskim konferencijam povabi najbližje učiteljstvo sosednjih šol. In take konferencije bodo imele

*) O, moj Bog, kako je to na Slovenskem drugače.

Ured.

veliko več uspeha kakor pa dosedanje, vendar pa se mora pustiti tudi učiteljstvo do besede.

Mesto sumaričnega inšpekcijskega poročila c. kr. okraj. šol. nadzornika naj se postavi kako aktualno vprašanje iz pedagoškega sveta v pretres. Tu pa bi bilo dobro, da se določi več referentov kakor tudi koreferentov, katerih naloga bi bila, temeljito in vsestransko, a skupno pretresti dotično snov. Stvar bi bolj vlekla kakor še tako zanimivo sestavljeno poročilo. *)

Prihodnjo točko je tvoril praktični nastop iz računstva. Nalogo je kaj dobro rešil g. tovariš A. Šest iz Cerknice.

O določitvi podrobnega učnega načrta za ponavljalne šole sta poročala gdč. O. Leskovec iz Planine in g. J. Turk iz Dol. Logateca. V debato so posegli gg. P. Šilec iz Žirov, T. Schuler z Babnega polja, L. Perko iz Gor. Logateca, F. Juvane iz Cerknice in Iv. Šega iz Dol. Logateca. Obveljal je predlog g. tov. Juvanca, da se ta podrobni učni načrt ne smatra nikakor kakor odobren učni načrt, po katerem se je strogo držati učiteljstvu, temveč ta načrt služi le kakor nekako navodilo, oziroma temelj, kjer se lahko še kaj skrči, oziroma razširi.

O stanju okr. učit. knjižnice je poročal v imenu knjižničnega odbora tov. g. J. Turk iz Dol. Logateca. Poročilo priporoča v nakup izvečine dosedanje naročitve poleg manjših izprememb. Iz računskega zaključka je razvidno, da je bilo dohodkov 520 K in stroškov 498.47 K, preostanka torej 21.53 K.

V stalni odbor so bili voljeni z vzklikom dosedanji člani, namreč: gg. J. Benedek iz Planine, H. Likar iz Grahovega, P. Repič z Unca, Iv. Šega in Jos. Turk iz Dol. Logateca. V knjižnični odbor pa: gdč. E. Pehani, gg. Al. Pin, Iv. Šega, Jos. Turk iz Dol. Logateca in L. Punčuh iz Gor. Logateca.

Samostalni predlog je bil le eden. Tov. g. Davorin Tratnik iz Godoviča je predlagal, da naj se kupuje nekaj let za ves prispevek za okraj. učit. knjižnico le pedagoška dela, opuste naj se pa vse druge znanstvene publikacije toliko časa, da se popolni pedagoška literatura v knjižnici. — Debate so se udeležili: contra L. Perko, Iv. Šega in J. Turk — pro pa M. Kabaj iz Hotedršice in predlagatelj. Predlog je bil z veliko večino odklonjen.

Po odpeti himni je bila konferencija oficijalno sklenjena in pričela se je druga — želodčna konferencija pri g. de Sehiavi. Ta konferencija se je izvršila popolnoma tiho — brez besednega kajenja, zakaj Stvarnik sam je postal toliko prozaičen, da nam je poslal rajši svoj mokri blagoslov v podobi debelih deževnih kapelj — misleč si: besede niso dejanja. —

Nekaj nas je presenetilo pri tej konferenciji. Naš finančni minister brez „portfelja“ v osebi g. c. kr. okr. šol. nadzornika nam je izplačal potnino po novem ukazu. Vsak konferenčar je dobil povrnjeno vozno pot do najbližje žel. postaje, od tu dalje vožnjo po železnici do Rakeka, a potem zopet vožnjo do Cerknice, in ravno tako nazaj. Prejšnja leta smo dobivali pa zaračunjeno oddaljo po kilometrih od stališča do kraja konferencije. Razlika torej pri mnogih precejšnja. Okrajšujejo nas vedno bolj, in čudno, da le pri ubogemu učiteljstvu tako vsestransko hranijo.

*) To je seveda subjektivno mnenje našega poročevalca. Mogoče je, da so drugi drugega mnenja. Nam se zdi, da so naša uradna zborovanja silno šablonska in da so se v mnogih pogledih že preživela. Vse je preveč slovesno-uradno, zatorej mrtvo! Uredn.

Konferencije se moramo udeležiti; nanjo se je treba pripravljati z raznimi referati, a izgubljeni uradni dan moramo nadomestiti — no, in slednjič se nam še krajša tista majhna odškodnina. Dozdeva se nam, da prijadramo slednjič še tako daleč, da bomo morali še nekaj plačati zato, ker se bomo morali udeležiti konferencije. Na Kranjskem je vse mogoče!

C. kr. dež. šol. svetu pa priporočamo, da naj le ostane pri ravnokar označenem plačevanju voznje, a zahtevamo pa, da nam preskrbi vrhutega še primerno dnevno, kakor jo imajo ostali deželni uradniki.

Štajersko.

Iz laškega okraja.*) Uradna konferencija za učiteljstvo laškega okraja se je vršila dne 11. julija pod predsedstvom g. c. kr. okr. šol. nadzornika Gustava Voduška na Zidanem mostu. Obravnavala so se sledeča šolska vprašanja:

1. V koliko leži težišče otroške vzgoje v obitelji in mora ostati v nji? A kaj mora šola storiti, da podpira dobro obiteljsko vzgojo, pomanjkljivo in krivo pa deloma nadomešča?

2. Katere prednosti in pomanjkljivosti izhajajo iz Jungejeve in biologične metode v prirodopisnem poduku?

3. Kako se naj šolski prostori snažijo, zračijo in kurijo, da pridejo sedanji higijenični in sanitarni predpisi do veljave?

Vsi referenti — Premešak, Vole, Hribar, Plavšak, Jurko, Iglar, Kern in Četina — so rešili svoje naloge temeljito in z vidno ljubeznijo. Piece de resistance vsega dolgega dneva — konferencija je trajala od 8. zjutraj do 5. zvečer — je bil govor g. nadzornika. V jasnih in vznešenih potezah je nam razvil v tesnem okviru enournega govora ves učiteljski program, dotikaje se vseh učnih predmetov, posebno se oziraje na vzgojno stran našega dela. Nepristranski in izredno priljubljeni naš predstojnik je nam zopet doprinesel dokaz, da se čuti z nami v vseh težnjah enih misli, enega srca.

Značaj konferencije je bil nemški. To je zasluga večine referentov. Razen dveh, treh častnih izjem se ti rojeni Slovenci ne morejo ločiti od imenitne nemščine, in kakšne nemščine! Rajni Goethe bi se v grobu obrnil, ako bi slišal nemško govorjenje zlasti naših učiteljic in nadučiteljic, katerim se pri izgovoru vsake besedice pozna, da so Kranjice. Ko bi vedele, kako je to smešno! To bi se pravi Nemci muzali! Sicer pa je naše potrpljenje s to nemškutarijo pri kraju. Nastopili bomo z vso brezobzirnostjo tudi zoper ženske — javno in delali med ljudstvom in narodnim delavstvom, ki mora izročati svoje otroke takim izdajicam, da se iztrebi ta razvada. Celo pri sestankih z narodnim učiteljstvom se te „frajle“ in „frave“ ne sramujejo prodajati svoj „kuheltajč“. Za danes dosti, drugokrat več in po imenih!

Književnost in umetnost.

Prijatelj otroški ali darilo pobožnim šolarjem je, 27 strani obsezajoč, v prvi vrsti ljudsko-šolskim učencem namenjen molitvenik s cerkveno pesmarico. Tik kratkih mašnih, izpovednih in obhajilnih molitev so sledeče pesmi: Jezus male, Pred Bogom, Oče večni, Tebe molim, Tu v kruhu vse svetosti, Presveto srce, Marija mati ljubljena, Ljubezen do Marije, O brezmadežna, Marija pomočnica, Prelepa lilija, Sveti Alojzij, Sv. Ciril in Metod, Zahvalna, Papeška

*) Ta dopis je zadnjič po neljubi pomoti izostal. Prosim oprostila! Priobčujemo ga pa neizpremenjenega, ker smo bili v to izrečno naprošeni.

Uredn.

himna, Cesarska pesem, Blagoslovna — torej izbire dovolj za šolsko cerkveno petje. V primeri z „Venčkom cerkvenih pesmi za šolarje“ se ta pesmarica odlikuje glede jezika, vsebine posameznih, na majhno število kitic skrčenih pesmi in pa tudi glede cene. Zato bo učiteljstvu kakor mladini ta pesmarica gotovo dobro došla. Izdal in založil jo je dr. Josip Somrek; dobiva se pri vseh knjigotržcih ter velja komad 10 h.

Vestnik.

Novi papež. Dne 4. t. m. je bil izvoljen novi papež. Poglavar rimsko-katoliške cerkve je sedaj bivši patrijarh v Benetkah, kardinal Jožef Sarto, ki se je izjavil, da se bo imenoval Pij X. Sedanji papež Pij X. se je rodil dne 2. junija 1835. l. kot sin preprostih staršev v Rieseu pri Trevisu.

Osebnosti na Kranjskem. Učitelj v Postojni g. Ludovik Fettich-Frankheim je imenovan nadučiteljem v Mokronogu. Stalno sta nameščeni učiteljica v Škocijanu gđ. Darinka Franke v Tomišlju in učiteljica v Gribljah gđ. Ema Zajec v Žužemberku. Na dosedanjih svojih službenih mestih so stalno nameščeni g. Fran Keržič v Žabnici, gđ. Ana Harbich v St. Rupertu in gđ. Ana Vernik v Leskovcu. Premeščeni so: nadučitelj g. Josip Pavčič v Velikih Laščah kot učitelj na I. mestno deško ljudsko šolo v Ljubljano, g. Emil Adamič iz Zagorja v Kamnik, g. Josip Bezljaj z nemške deške ljudske šole v Ljubljani na II. mestno deško ljudsko šolo v Ljubljani, g. Josip Gregorin s Črnuč na Vič, g. Tscherne iz Gotenice v Spodnje Skrilje, gđ. Marija Praprotnik iz Vel. Lašč v Radeče in gđ. Pavla Zirer iz Bačke v Krško. Na lastno prošnjo so bili vpokojeni: nadučitelja g. Ivan Gantar v Čatežu in g. Fran Papler v Borovnici ter učitelja gosp. Fran Gross v Matenji vasi in g. Martin Potočnik v Sori. — Učiteljica v Polhovem Gradcu, gđ. Roza Pirkovič, pride v Ljubčno na Štajersko.

† Prof. dr. Simon Šubic. Dne 28. pret. mes. je umrl v 73. letu svoje dobe v bolnici usmiljenih bratov v Gradcu vseučiliški profesor fizike in odlični slovenski znanstvenik dr. Simon Šubic, rojen v Poljauski dolini na Gorenjskem. Obilico njegovih znanstvenih, a vendar poljudno pisanih razprav sta priobčila v različnih letnikih „Ljubljanski Zvon“ in „Dom in Svet“, pokojni profesor pa je nameraval spisati večje slovensko znanstveno delo „Kosmos“, ki se morebiti nahaja v njegovi literarni zapuščini. Prof. dr. Šubic je bil vedno zvest sin slovenskega naroda in je z navdušenjem in velikimi uspehi deloval za kulturni napredek Slovencev. Pred leti je največji del znanega, s trudom in ščedljivostjo pridobljenega svojega imetja žrtvoval za napravo ustanove za slovenske dijake. Rajni Šubic je bil mož učene glave in plemenitega srca. Slava njegovemu spominu!

† Viljem Hallada, profesor nemščine na ljubljanskem učiteljskem, je umrl po daljšem bolehanju dne 29. pret. mes. na Ponikvi ob južni železnici v starosti 47 let. Leta 1890. je bil urednik „Laibacher Schulzeitunge“. Na ljubljanskem učiteljskem je služboval od leta 1889.

Izpremembe v šolskem nadzorstvu. Novi deželni šolski nadzornik kranjski g. Fr. Levce je prevzel ljudsko-šolski referat, deželni šolski nadzornik g. Fr. Hubad pa nadzorovanje srednjih šol. G. Peter Končnik, doslej nadzornik za srednje šole na Kranjskem, je poklican na Štajersko, kjer je sistemizovano novo mesto deželnega šolskega nadzornika, in sicer za slovenske ljudske šole.

Znamenje zistemat Ravnateljem dekliske meščanske šole v Celju je imenovan neki Otmar Pražak, dosedaj učitelj na deški meščanski šoli v Mariboru, ki vzlje svojemu slovanskemu imenu nči v šoli — kakor poroča „Südsteierische Presse“ — da Nemčija seza do Adrije, in ki pripoveduje učencem: „Tu je nemška ljubezen, tu so nemške batine.“ In dosledno temu: „Če ti nasprotnik založi en udarec, vrni mu dva!“ Na nekem predavanju o nemško-nacionalni vzgoji je menil govornik, da vsakega nemškega učenca treba v šoli